

KVY Saarina Noora(STM), Korhonen 07.05.2020
Pasi(UM)

Asia

EU/TSTK/Työ- ja sosiaaliministerien epävirallinen videokokous 5.5.2020

Kokous

05.05.2020 - 05.05.2020

Sosiaali- ja työllisyysministereiden 5.5. järjestetyssä toisessa videokokouksessa keskusteltiin Covid -19 toimista sekä HR pj. kauden pääteemasta, väestörakenteen muutos.

EU-tason koordinaation tärkeys sekä TSTK:n rooli Covid-19 toipumisprosessissa korostui sekä EU lisätuen tarve, koheesio ja solidaarisuusaspektin keskeisyys ja EU tuen suuntaaminen kansanterveys- ja sosiaalisektoreille

Vapaata liikkuvuutta korostettiin eurooppalaisena ydin arvona. Etenkin kausityöntekijöiden merkittävyys taloudelle korostui ja nykytilanne todettiin edellyttävän komissiolta työsuojeluun liittyviä pikaisia toimenpiteitä. Jatko- ja uudelleen koulutuksen merkitystä painotettiin sekä digitalisaation roolia.

FI korosti EU koordinaation tärkeyttä, talouden ja työllisyyden tukemista sekä sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisemistä ja osallistavien työmarkkinoiden merkitystä. Lisäksi FI piti tärkeänä TSTK:n aktiivista roolia EU toipumissuunnitelmissa ja painotti hyvinvointitalousnäkökulman sisällyttämistä niihin. Hyvinvointitalous tulisi olla tiiviisti mukana keskusteltaessa vahvemmassa EU:n sosiaalisesta ulottuvuudesta ja kunnianhimoisesta Green Dealistä.

CION valmistelee väestörakenteen muutokseen liittyvän raportin ja käynnistää avoimen konsultaation. Raportti käsittelee mm. pitkäaikaishoitoa sekä harvaanasuttujen alueiden erityishaasteita. Julkiset palvelut ovat kovan paineen alla ja etenkin köyhällä maaseudulla niiden varmistaminen on iso haaste. CION korosti teeman yhteyttä Sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteisiin. Teemaa tullaan monitoroimaan eurooppalaisen talouspoliittisen koordinaatorakenteen, Semesterin, kautta, jonka raameista jäsenmaille annetaan maakohtaista politiikkaohjausta.

Kokoukseen oli kutsuttu myös työmarkkinajärjestöt. ETUC piti tärkeänä, että EU Covid-19 toipumistoimiin linkitetään vahva sosiaalinen ulottuvuus. Lisäksi ETUC peräänkuulutti minimipalkan ja -toimeentulon sekä palkkaläpinäkyvyyden eteenpäinviemistä

Business Europe korosti toimia, joilla pidetään mahdollisimman paljon yrityksiä toiminnassa ja työntekijöitä töissä. Tarvitaan talouden uudelleen käynnistäviä toimia. Tarvitaan rohkeita investointialoitteita. Green Deal on tärkeässä roolissa mutta se tulee sovittaa uuteen todellisuuteen. Tarvitsemme solidaarisuutta, uutta rahaa uusista instrumenteista.

SMEunited korosti hätätilatoimien merkittävyyttä. Se kuitenkin kritisoi toimien hitautta. Toipuminen edellyttää, että tuki myös saavuttaa yritykset

CEEP totesi, että Covid-19 on nostanut esiin olemassa olevia rakenteellisia heikkouksia. Sosiaalipalvelut ovat aliarvostettuja ja niihin on investoitu liian vähän. CEEP vetosi TSTK -ministereihin, että nämä vaikuttavat ECOFIN -ministereihin investointien pitkän aikavälin vaikutuksien huomioimiseksi nykyistä paremmin. Toivomme Covidista ja vastaamme väestörakenteen muutokseen pitämällä huolen palvelurakenteista.

TSTK-ministerit keskustelivat videokonferenssissa 5.5. maiden covid-19 -toimista sekä Kroatian pj-kauden yhdestä pääteemasta, joka on väestörakenteen muutos.

Avauspuheenvuorossaan pj. totesi puheenjohtajuuden tekemän kokouksen jälkeen yhteenvedon maiden covid-19 -toimista ja toimittavan ajantasaistetun taulukon jäsenmaille mahdollisimman pian.

Väestörakenteen muutosten osalta pj. painotti, että Unionin väestönkasvu hidastuu eri alueilla eri tavalla. Alueelliset ja paikalliset erot ja vaikutukset ovat näin ollen tärkeä huomioida. Pj peräänkuulutti komission vaikutusarviointia covid-19 -toimista sekä toipumisstrategiasta mitä tulee väestörakenteen muutokseen. Tämän päiväisen keskustelun on pj:n mukaan tarkoitus auttaa puheenjohtajamaata viimeistelemään väestörakenteen muutosta koskevat neuvoston päätelmät, joita on kirjallisella menettelyllä valmisteltu.

Komission varapuheenjohtaja Suica korosti väestörakenteen kehityksen aiheuttavan tulevaisuudessa suuria muutoksia. Covid-19 -tilanteessa on nyt tärkeää, että keskitytään ihmisten suojeluun ja negatiivisten vaikutusten minimointiin. Virus ei iske samalla lailla kaikkiin ryhmiin. Mahdollisessa toisessa aallossa on edelleen ikärakenne huomioitava ja varmistettava vahvat suojoitoimet.

Komission keskeiset politiikkateemat ovat Green Deal ja digitaalinen siirtymä. Kolmas tärkeä teema, joka itse asiassa on myös kahden mainitun teeman sisällä, on väestörakenteen muutos.

Komissio valmistele raportin perustuen Eurostatin tuottamaan dataan. Sen tarkoitus on olla lähtölaukaus työlle eikä se vielä tarjoa vastauksia. Covid-19 ei sinänsä vaikuta suoraan tähän työhön.

Raportti pohtii laaja-alaisia kysymyksiä kuten mm. ikääntyvien aktiivisuus, pitkäaikaishoito sekä harvaan asuttujen alueiden erityishaasteet. Julkiset palvelut ovat kovan paineen alla, ja etenkin köyhällä maaseudulla niiden varmistaminen on iso haaste.

Raportin jälkeen käynnistyy julkinen konsultaatio, jossa pyydetään näkemyksiä mm. siihen, miten palveluita tullaan tarjoamaan muuttuvassa maailmassa sekä miten ylläpidetään ja parannetaan elämänlaatua myös harvaan asutuilla köyhillä alueilla. Suica korosti yhteyttä Sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteisiin. Teemaa tullaan monitoroimaan eurooppalaisen talouspoliittisen koordinaatorakenteen, semesterin, kautta, jonka raameista annetaan jäsenmaille politiikkaohjausta (guidance).

Suica korosti, ettei väestörakenteen muutos ole vain haaste, vaikka se tietyiltä osin luo akuutteja paineita, mutta se myös mahdollisuus.

Työllisyys ja sosiaalialasioista vastaava komissaari Schmit korosti talous- ja sosiaalikiisin mittaluokan valtavuutta ja piti yhteisiä toimia välttämättöminä.

Komissaari korosti Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin roolia perustana. On tärkeä vahvistaa taloudellista ja sosiaalista resilienssiä.

Nuoret ovat ensimmäisiä, jotka nyt tipahtavat työelämästä. Komissiolta on tulossa nuorisotakuuta koskeva ehdotus pian. Komissaari korosti viitaten aikaisempaan talouskriisiin, ettei nuoria tule jälleen jättää kriisin kärsijöiksi.

Komissiolta tulee aloitteita myös koskien lapsitakuuta lapsikäyhyyden estämiseksi, sekä minimitoimeentuloa.

Naisten asema vahvistaminen on keskeistä. Hoivatyössä on tällä hetkellä paljon naisia ja 70 % etujoukoissa työskentelevistä on alipalkattuja. Konkreettisina toimina palkkatasa-arvoa ja palkkauksen läpinäkyvyyttä tulee nyt edistää.

Schmit painotti EU-rahastojen joustavan käytön merkitystä covid-19:n vastaisessa työssä. Myös MFF:n muutoksessa tarvitaan sosiaali- ja koulutussektoreiden vahvistamista.

Työsuojelun korkea taso on otettava täysimääräisesti huomioon exit –toimissa. Komissaari korosti työsuojelusektorin tärkeyttä ja totesi valmistelewansa uutta työsuojelustrategiaa, joka esitetään 2021.

Työntekijöiden liikkuvuuden osalta komissaari on laittanut kyselyn ministereille ja jo saatujen vastausten perusteella komission vapaan liikkuvuuden suuntaviivoille on laaja tuki. Uudet suuntaviivat ovat tulossa pian

Komissaari korosti, että vapaan liikkuvuuden rajoitustoimien tulee olla suhteellisia ja syrjimättömiä. Liikkuvat työntekijät ml. kausityöntekijät tarvitsevat työsuojelun ja heidän asumisjärjestelyt ovat niin ikään tärkeässä roolissa. Schmit painotti myös, että sosiaaliturvan koordinaatioasetusta 883 koskeva työ tulisi saada valmiiksi. Vapaalla liikkuvuudella on yleisesti laajoja vaikutuksia EU:ssa. Esim. turismiteollisuus on vahvasti riippuvainen liikkuvuudesta.

Vihreät arvot ja digitaalisuus ovat keskeisiä muutosajureita. Uudelleen- ja jatkokoulutus sekä digitaaliset taidot ovat etenkin nuorille tärkeitä. Digitalisaatiolla on työn järjestämiseen suuria vaikutuksia. Työmarkkinajärjestöt ovat pohtineet mm. etätöön kehittämistä jo pitkään.

Yhteisötalouden roolia komissaari korosti myös. Usein juuri näiden toimijoiden kautta kaikista haavoittuvimmassa asemassa saavat sosiaalipalveluita.

Schmit painotti lopuksi toimien koordinaatiota ja piti tärkeänä pitää TSTK-sektorin täysimääräisesti mukana covid-19 -toipumisprosessissa (recovery process).

Eurooppalaisen työntekijäjärjestö ETUC:n pääsihteeri Visentini korosti, että EU:n covid-19 -toipumistoimiin tulee linkittää sosiaalinen ulottuvuus mukaan. Hän vetosi sosiaali- ja työllisyysministereitä olemaan mukana näissä EU-keskusteluissa. TSTK:n rooli on tärkeä. Vahva sosiaalinen ulottuvuus ja työllisyysaspekti tulee olla keskeisesti mukana.

Lisäksi hän kehotti ministereitä luomaan komissioon painetta siitä, että suunnitelmia minimipalkan, minimitoimeentulon ja palkkaläpinäkyvyyden osalta viedään eteenpäin.

Visentini korosti myös työsuojelun merkitystä työhön paluuvaiheessa ja korosti kansallisten työsuojeluviranomaisten roolia.

Työllisyyden suojelutoimet ovat myös tärkeitä. 40 miljoonaa on tällä hetkellä työttömänä covid-19:n takia. Suurin osa voi hyötyä tukitoimista, mutta monessa maassa on ongelmia sen osalta, että raha ei vielä ole saavuttanut työntekijöitä ja yrityksiä. Nyt on tärkeää, että tuen jakaminen menee byrokratian edelle.

On tärkeää varmistaa myös, että EU-tasolla edetään, sillä EU-rahaa ei ole vielä tarjolla. Visentini kehotti ministereitä olemaan yhteydessä ECOFIN-kollegoihinsa, jotta tuet voidaan varmistaa nopeasti.

Lopuksi Visentini korosti työmarkkinajärjestöjen keskeistä roolia. Heillä on paras valmius suunnitella ja toimeenpanna sekä myös toteuttaa ennaltaehkäiseviä toimia niin EU tasolla ja kuin maatasolla.

Työnantajasektorin edustajan **Business Europe:n pääsihteeri Beyrer** yhtyi Visentinin viestiin työmarkkinajärjestöjen roolista.

Nyt on keskeistä välttää pysyvien tuhojen syntyminen. Tilapäiset toimet, joilla pidetään mahdollisimman paljon yrityksiä toiminnassa ja työntekijöitä töissä ovat tärkeitä.

Toimet, joilla joustavoitetaan työnantajien toimintaa, tulee olla helppoja ja ilman turhaa byrokratiaa. On tärkeää, että myös tukiraha saavuttaa nopeasti yritykset.

Toisin kuin työntekijäsektorin edustaja, ETUC lykkäisi lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin toimeenpanoa. He tukevat direktiivin sisältöä mutta nyt ei ole hallinnollisia resursseja toteuttaa sitä.

Beyrer korosti nyt tarvittavan talouden uudelleen käynnistäviä toimia ja rohkeita investointialoitteita. Green Deal on tärkeässä roolissa mutta se tulee sovittaa uuteen todellisuuteen. Tarvitsemme solidaarisuutta, uutta rahaa uusista instrumenteista. Muuten emme selviä.

Pieniä ja keskisuuria yrityksiä edustava **pääsihteeri Willems, SMEunited**, korosti hätätilatoimien merkittävyyttä. Hän kuitenkin huomautti toipumisen edellyttävän, että luvattu tuki myös saavuttaa yritykset. Willems peräänkuulutti tukea yrityksille työsuojelun riskiskenaarioiden valmisteluun liittyen saniteettistandardeihin, jotta työntekijät voivat palata turvallisesti. Toimissa on huomioitava myös se, että yritykset aloittavat uudelleen eri aikoihin.

Julkisia ja yleishyödyllisiä palveluita tuottavien yritysten ja työntekijöiden edustaja, **CEEP:n pääsihteeri Ronzitti** totesi olevansa ylpeä siitä, että työmarkkinajärjestöt ovat yhtenäisiä viesteissään. Hän keskittyy näin ollen kysymykseen väestörakenteen muutoksesta.

Ronzittin mukaan covid-19 on nostanut esiin olemassa olevia rakenteellisia heikkouksia. Sosiaalipalvelut ovat aliarvostettuja ja niihin on investoitu liian vähän. Ronzitti vetosi TSTK-ministereihin, että nämä vaikuttaisivat ECOFIN-ministereihin investointien pitkän aikavälin vaikutuksien huomioimiseksi nykyistä paremmin. Toivomme ja vastaamme väestörakenteen muutokseen pitämällä huolen palvelurakenteista. On tärkeää, että otamme opiksemme emmekä unohda tätä kriisin jälkeen. Tarvitsemme uudentyyppisen politiikkojen yhdistelmän. Tulemme tarvitsemaan perustavaa laatua olevia muutoksia kuten eläkejärjestelmien uudistamista. Tämä koskee etenkin kansallista tasoa mutta myös EU-tasoa. On tärkeää, että keskusteluissa pidetään sosiaalipartnerit mukana. EU-tasolla pyörää ei tarvitse keksiä uudelleen. EU:n sosiaalisen suojelun komitean, SPC:n, kanssa yhteistyö on jo vuosia toiminut hyvin.

Tuleva EU pj. maa DE toi esille omina covid-19 -toiminaan rahallisen tuen lisäksi mm. perustoimeentulojärjestelmän yksinkertaistamisen. Työsuojelun merkitys on korostunut ja raameja on Saksassa mukautettu. DE korosti kausityöntekijöiden asemaa. Ovat tärkeä osa työvoimaa. Työsuojelustandardien varmistaminen on tärkeää. Kausityöntekijät ovat käytännössä haavoittuvassa asemassa oleva ryhmä.

EU-toimien osalta DE toi esille huolen TSTK-ministereiden ja ECOFIN-ministereiden yhteyden ohuudesta. Kehotti kollegoita olemaan yhteydessä valtionvarainministereihinsä uuden lyhytkestoisen työn rahoitusinstrumentin osalta hyvän lopputuloksen varmistamiseksi.

Keski- ja pitkän aikajänteen EU-toimista DE nosti esille jälleenvakuutusjärjestelmän koskien työttömyysturvaa (= FR, IT, PT). Minimipalkkaa koskevan aloitteen toivoi saavansa komissiolta pj-kaudellaan, jotta pystyy sitä edistämään (= IT, PT). DE korosti aloitteen taloudellista ja sosiaalista merkitystä. DE pj-kaudella tulee myös sukupuolten tasa-arvo ja nuoriso kysymykset olemaan tärkeitä. Esimerkiksi naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta-aspekti tulee olemaan esillä.

Väestörakenteen muutoksen osalta DE totesi covid-19:n vaikutusten olevan selvä, mutta vielä on liian aikaista arvioida niitä. Aktiivisena ikääntyminen, digitalisaatio, hoivatyöntekijöiden koulutus- ja työolosuhteiden parantamistoimet ovat tärkeitä. DE peräänkuulutti dataa ja tutkimusta keskustelun ja päätöksenteon pohjaksi

Jäsenmaiden puheenvuoroissa toistui usein koordinaation merkitys sekä EU-tason lisätuen tarve, koheesio ja solidaarisuusaspektin keskeisyys ja rahojen suuntaaminen kansanterveys- ja sosiaalisektoreille.

Työntekijöiden liikkuvuuden merkitystä korostettiin. Etenkin kausityöntekijöiden merkittävyys taloudelle korostui ja nykytilanne todettiin edellyttävän komissiolta työsuojeluun liittyviä pikaisia toimenpiteitä.

Jatko- ja uudelleen koulutuksen merkitys korostui kuten myös digitalisaation rooli.

TSTK-ministereiden roolin vahvistaminen toipumisstrategiakeskusteluissa pidettiin yleisesti tärkeänä.

Suomen puheenvuorossa Ministeri Haatainen korosti mm. EU-tason koordinaation tärkeyttä, talouden ja työllisyyden tukemista sekä sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisemistä ja osallistavien työmarkkinoiden merkitystä. Ministeri Pekonen painotti TSTK:n aktiivista roolia EU:n toipumissuunnitelmissa ja hyvinvointitalousnäkökulman sisällyttämistä niihin. Hyvinvointitalouden tulisi olla tiiviisti mukana keskusteltaessa vahvemmasta EU:n sosiaalisesta ulottuvuudesta ja kunnianhimoisesta Green Dealistä.

RO teki aloitteen uuden työryhmän perustamiseksi tarkastelemaan kausityöntekijöihin liittyviä kysymyksiä. Teema on Romanian mukaan monelle maalle poliittisesti tärkeä asia, joka tarvitsee yhteisiä ratkaisuja. Uusista maiden käyttöönottamista covid-19 -toimista mainittakoon SE:n sukupuolten tasa-arvon vaikutusten arvioinnin käyttöön ottaminen toipumisvaiheessa. DK puolestaan totesi palkkatuen jakamisessa ohittavansa yritykset, jotka toimivat veroparatiiseista käsin.

Väestörakenteen muutos -keskustelussa uutena aloitteena voidaan pitää HU esitystä edistää perhepoliittisin toimin eurooppalaisen hedelmällisyysasteen vahvistumista.

Suomen edustajat

Työllisyysministeri Tuula Haatainen

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen

Asiakirjat

Puheenjohtajan tausta-asiakirja

Liitteet

Viite

Asiasanat	työllisyys- sosiaalipolitiikka- terveys- ja kuluttaja-asiat -neuvosto
Hoitaa	STM, TEM
Tiedoksi	EUE, OKM, OM, UM, VM, VNK, YM
